

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

*Metodyka Badania i Oceny Nadzorczej
dla domów maklerskich*

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, KWIECIEŃ 2024**

Spis treści

1. WPROWADZENIE	2
1.1 Cel BION	2
1.2 Uwarunkowania formalne procesu BION.....	2
2. ORGANIZACJA PROCESU BION.....	4
2.1 Fazy procesu BION	4
2.2 Podstawowe zasady i założenia procesu BION	5
2.3 Obszary podlegające ocenie nadzorczej	8
2.4 Podstawowy model nadania oceny nadzorczej	9
3. KRYTERIA OCENY POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW	10
3.1 Kryteria ogólne	10
3.2 Kryteria szczegółowe	13
3.2.1 Analiza Modelu Biznesowego.....	13
3.2.2 Zarządzanie	13
3.2.2.1 Zarządzanie domem maklerskim.....	13
3.2.2.2 Narzędzia zarządzania i kontroli ryzyka.....	14
3.2.2.3 Proces ICARAP	16
3.2.2.4 Sprawozdawczość	17
3.2.3 Adekwatność kapitałowa	17
3.2.3.1 Poziom adekwatności kapitałowej	18
3.2.3.2 Ryzyko dla klientów (RtC).....	18
3.2.3.3 Ryzyko dla rynku (RtM).....	19
3.2.3.4 Ryzyko dla domu maklerskiego (RtF)	20
3.2.3.5 Ryzyka niepokryte przez RtC, RtM oraz RtF	20
3.2.3.5.1 Ryzyko kredytowe	20
3.2.3.5.2 Ryzyko operacyjne	21
3.2.4 Adekwatność zasobów płynności i finansowania	22
3.3 Dodatkowe czynniki korygujące ocenę.....	23
4. OCENA NADZORCZA.....	25
4.1 Agregacja ocen poszczególnych obszarów	25
4.2 Nadanie oceny F.....	26
4.3 Graniczna interpretacja ocen	27

1. Wprowadzenie

1.1 Cel BION

Celem procesu badania i oceny nadzorczej (dalej: proces BION) jest identyfikacja zagrożeń dla stabilności firmy inwestycyjnej poprzez określenie poziomu i charakteru ryzyk, na jakie narażony jest dom maklerski oraz ryzyk, które stwarza lub mógłby stwarzać dla innych, ocenę jakości procesów zarządczych (w tym systemu zarządzania ryzykiem), ocenę adekwatności kapitału pokrywającego ryzyko wynikające z działalności firmy inwestycyjnej, ocenę adekwatności zasobów płynności i finansowania, a także ocenę modelu biznesowego.

1.2 Uwarunkowania formalne procesu BION

Zestawienie uwarunkowań formalnych związanych z procesem BION:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646 z późn. zm., zwana dalej: „Ustawą o obrocie”);
- Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2536 z późn. zm., zwana dalej: „Ustawą o nadzorze makroostrożnościowym”);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 188 z późn. zm., zwana dalej: „Ustawą o nadzorze kapitałowym”);
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 135, zwana dalej: „Ustawą o nadzorze finansowym”);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 8 grudnia 2021 r. w sprawie szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych, systemu zarządzania ryzykiem, badania i oceny nadzorczej, a także polityki wynagrodzeń w domu maklerskim oraz małym domu maklerskim (Dz. U. z 2021 r. poz. 2267, zwane dalej: „Rozporządzeniem BION”);
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/2033 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla firm inwestycyjnych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, (UE) nr 575/2013, (UE) nr 600/2014 i (UE) nr 806/2014 (Dz. Urz. UE L 314 z 5.12.2019, zwane dalej: „Rozporządzeniem IFR”) oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2019/2033 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla firm inwestycyjnych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1093/2010, (UE) nr 575/2013, (UE) nr 600/2014 i (UE) nr 806/2014 (Dz. Urz. UE L 314 z 5.12.2019, zwana dalej: „Dyrektywą IFD”);
- Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2017/565 z dnia 25 kwietnia 2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz. Urz. UE L 87 z 31.03.2017, z późn. zm., zwane dalej: „Rozporządzeniem 2017/565”);
- Regulacyjne standardy techniczne oraz wykonawcze standardy techniczne stanowiące rozporządzenia wykonawcze do pakietu IFD/IFR (zwane dalej odpowiednio: „RTS” oraz „ITS”);

- Wytyczne, zasady i stanowiska KNF obejmujące swoim zakresem działalność firm inwestycyjnych oraz wytyczne EBA i ESMA, które KNF zobowiązała się stosować.

Podstawą prowadzenia przez Komisję Nadzoru Finansowego (dalej: Komisja) procesu BION, są przepisy art. 110r Ustawy o obrocie oraz przepisy zawarte w Rozdziale 4 Rozporządzenia BION.

Niniejszy dokument wskazuje sposób przeprowadzania procesu BION, w tym w szczególności zakres badania i oceny nadzorczej oraz zasady nadawania przez Komisję Nadzoru Finansowego ocen nadzorczych domom maklerskim.

W stosunku do domów maklerskich, które spełniają warunki do zakwalifikowania jako małe i niepowiązane firmy inwestycyjne zgodnie z art. 12 ust. 1 rozporządzenia IFR, niniejsza metodyka ma zastosowanie w ograniczonym zakresie, m.in. poprzez wyłączenie wybranych obszarów z oceny nadzorczej.

Proces nadawania oceny BION będzie uwzględniał obowiązki wynikające z przepisów Rozporządzenia 2017/565, w szczególności art. 23.

2. Organizacja procesu BION

2.1 Fazy procesu BION

Komisja przeprowadza proces BION dla domów maklerskich w oparciu o następujący ogólny model:

Faza I i II powyższego modelu w zależności od formuły nadawania oceny oraz zidentyfikowanych zagrożeń dla stabilności domu maklerskiego może się różnić. W szczególności przeprowadzenie spotkań z przedstawicielami podmiotów dotyczy BION przeprowadzonego w formule pełnej.

2.2 Podstawowe zasady i założenia procesu BION

1. Komisja co roku przeprowadza proces badania i oceny nadzorczej, o którym mowa w art. 110r Ustawy o obrocie w zakresie określonym poniżej.
2. Na potrzeby BION, kierując się zasadą proporcjonalności, przy planowaniu procesu badania i oceny nadzorczej dokonuje się podziału domów maklerskich na cztery kategorie:
  - Kategoria A – podmioty, dla których proces BION w formule pełnej lub standardowej przeprowadzany jest corocznie,
  - Kategoria B – podmioty, dla których proces BION w formule pełnej lub standardowej przeprowadzany jest nie rzadziej niż raz na 2 lata,
  - Kategoria C – podmioty, dla których proces BION w formule pełnej lub standardowej przeprowadzany jest nie rzadziej niż raz na 4 lata,
  - Kategoria D – małe domy maklerskie, o których mowa w art. 110a ust. 1 pkt 9b Ustawy o obrocie.
3. W roku, w którym podmiot kategorii B lub C nie podlega procesowi BION w formule pełnej lub standardowej, ocena nadzorcza wydawana jest w formule uproszczonej.
4. Małe domy maklerskie zgodnie z art. 110r ust. 3 Ustawy o obrocie podlegają badaniu i ocenie nadzorczej, gdy jest to uzasadnione wielkością, charakterem, skalą lub złożonością ich działalności z zachowaniem zasady proporcjonalności. W szczególności czynnikami wskazującymi, że wielkość, charakter, skala lub złożoność działalności małego domu maklerskiego uzasadnia przeprowadzenie procesu BION, mogą być:
  - istotna wartość aktywów w zarządzaniu w małym domu maklerskim,
  - istotne zastrzeżenia w zakresie prowadzonej działalności powzięte w ramach nadzoru bieżącego lub kontroli,
  - istotne zmiany zakresu działalności prowadzonej przez dom maklerski,
  - informacje z kwartalnych sprawozdań z działalności sprzedażowej wskazujące na możliwość wystąpienia agresywnego modelu działania w zakresie działalności sprzedażowej.
5. W przypadku, o którym mowa w pkt 4, Komisja informuje mały dom maklerski o planowanym w danym roku przeprowadzeniu procesu BION wraz ze wskazaniem uzasadnienia dla przeprowadzenia procesu BION. Komisja może przeprowadzić proces BION małego domu maklerskiego w formule pełnej, standardowej lub uproszczonej.
6. Klasyfikacja podmiotów do kategorii jest przeprowadzana z uwzględnieniem kryteriów zamieszczonych w Tabeli 1.

Tabela 1. Kryteria przyporządkowywania domów maklerskich do poszczególnych kategorii na potrzeby BION.

Kryterium	Kategoria A	Kategoria B	Kategoria C	Kategoria D
Wartość sumy bilansowej i aktywów pozabilansowych ≥ 1 mld EUR	✓			
Wartość sumy bilansowej i aktywów pozabilansowych ≥ 250 mln EUR oraz DM wykonuje działalności maklerskie określone w punktach (3) lub (6) Sekcji A Aneksu I do Dyrektywy 2014/65/EU	✓			
Wartość sumy bilansowej i aktywów pozabilansowych ≤ 1 mld EUR i ≥ 250 mln EUR oraz DM nie wykonuje działalności maklerskie określone w punktach (3) lub (6) Sekcji A Aneksu I do Dyrektywy 2014/65/EU		✓		
Wartość sumy bilansowej i aktywów pozabilansowych ≤ 250 mln EUR Oraz DM nie spełnia kryteriów określonych w art. 12 rozporządzenia IFR			✓	
DM spełnia kryteria określone w art. 12 rozporządzenia IFR				✓

Dodatkowo w przypadku domów maklerskich przyporządkowanych do kategorii B i C na podstawie kryteriów określonych w Tabeli 1 wykorzystywane są kryteria jakościowe, po których spełnieniu dom maklerski zostaje przyporządkowany do kategorii o jeden stopień wyżej niż wynika to z Tabeli 1. Kryteria jakościowe zostały przedstawione w **Tabela 2**.

Tabela 2. Kryteria jakościowe wykorzystywane w procesie BION.

Kryteria jakościowe	Charakterystyka
1. Udział domu maklerskiego w wymogu w zakresie funduszy własnych sektora domu maklerskich na koniec poprzedzającego roku kalendarzowego	1. Udział wymogu w zakresie funduszy własnych domu maklerskiego w wymogu w zakresie funduszy własnych domów maklerskich jest nie mniejszy niż 10%
2. Normy adekwatności kapitałowej (w okresie 12 miesięcy poprzedzającego roku kalendarzowego)	2a. Współczynnik funduszy własnych znajdował się na poziomie poniżej 150%
	2b. Dom maklerski naruszył przepisy dot. wymogów kapitałowych zawarte w rozporządzeniu 2019/2033 i/lub Ustawie o obrocie
	2c. Relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego domu maklerskiego utrzymywała się na poziomie poniżej 1.5
3. Ostatnia ocena BION	3. Dom maklerski w ostatnim procesie BION otrzymał końcową ocenę nadzorczą z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku gorszą niż 3,00 lub otrzymał ocenę „F”

7. W przypadku domów maklerskich, które są po raz pierwszy poddawane badaniu i ocenie nadzorczej, przeprowadza się proces BION w formule pełnej lub standardowej, zależnie od wielkości i zakresu działalności podmiotu.
8. W danym roku kalendarzowym oceny nadzorcze nadawane są dla wszystkich domów maklerskich poza małymi domami maklerskimi, dla których stwierdzono, że ich wielkość, charakter, skala i złożoność ich działalności nie uzasadnia przeprowadzania procesu BION.
9. Ocena nadzorcza nadawana jest na określonej dacie (data odcięcia). Stosuje się dwie daty odcięcia: 30 czerwca oraz 31 grudnia.
10. W procesie BION podstawowym narzędziem nadania oceny jest nadzór analityczny.
11. W ramach nadzoru analitycznego badanie i ocena nadzorcza mogą zostać przeprowadzone w formule standardowej (na podstawie przekazanych przez dom maklerski dokumentów i informacji), pełnej (na podstawie przekazanych przez dom maklerski dokumentów i informacji oraz oświadczeń i wyjaśnień złożonych przez przedstawicieli podmiotu na spotkaniach przeprowadzonych przez UKNF) lub uproszczonej (na podstawie dostępnych w UKNF danych finansowych oraz wszelkich innych informacji zarówno będących w posiadaniu Urzędu, jak i ogólnodostępnych).
12. Proces badania i oceny nadzorczej może być realizowany z wykorzystaniem wizyty nadzorczej lub kontroli, zgodnie z § 23 ust. 3 Rozporządzenia BION. W przypadku przeprowadzenia badania i oceny nadzorczej z wykorzystaniem wizyty nadzorczej lub kontroli zapisy metodyki dotyczące trybu pełnego stosuje się odpowiednio.
13. Dla celów badania i oceny nadzorczej Komisja wykorzystuje wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych.
14. W przypadku uzyskania informacji, które w ocenie Komisji mogą mieć wpływ na spełnianie przez dom maklerski wymogów z zakresu adekwatności kapitałowej, Komisja może dokonać uaktualnienia wcześniej wydanej oceny, w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia uzyskania informacji będącej podstawą aktualizacji.
15. Komisja stosuje zasadę proporcjonalności w BION poprzez dobór odpowiedniej formuły procesu (pełna, standardowa, uproszczona), dostosowanie zakresu pytań w arkuszach pytań BION, a także dostosowanie intensywności prowadzonych działań nadzorczych do rozmiaru i rodzaju prowadzonej działalności maklerskiej oraz poziomu ryzyka domu maklerskiego.
16. Proces BION realizowany jest w dialogu z domem maklerskim. Proces ten obejmuje wyjaśnianie ewentualnych wątpliwości związanych z ryzykiem w działalności domu maklerskiego oraz nadawaną oceną nadzorczą, a następnie przekazanie do domu maklerskiego wyników BION wraz z ewentualnymi propozycjami działań nadzorczych oraz informacją o elementach mających najistotniejszy wpływ na ocenę BION.
17. Przyjęta skala oceny nadzorczej jest 4 – stopniowa. Zgodnie ze skalą ocena 1 jest oceną najlepszą, zaś ocena 4 jest oceną najgorszą. Ostatecznie nadana ocena przyjmuje postać punktową (1, 2, 3 lub 4). Dodatkowo podawana jest również ocena z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku, tak by w przypadku otrzymania np. oceny 2 w dwóch kolejnych przebiegach, możliwe było ustalenie czy ocena faktycznie uległa polepszeniu lub pogorszeniu.
18. W ramach procesu BION możliwe jest nadanie oceny „F” oznaczającej, iż podmiot uznaje się za „znajdujący się na progu upadłości lub zagrożony upadłością”.

19. Rezultatem procesu BION może być propozycja działań nadzorczych, w szczególności w formie kierowanych do domów maklerskich ustaleń lub zaleceń UKNF.
20. W konsekwencji przeprowadzonego badania, poza nadaniem oceny nadzorczej, dom maklerski może otrzymać również informację o elementach mających najistotniejszy wpływ na ocenę BION w poszczególnych obszarach.
21. Komisja informuje dom maklerski o wynikach badania i oceny nadzorczej, w tym w formie elektronicznej (za pomocą Systemu Portal KNF).
22. W szczególnych przypadkach Komisja może podjąć inne działania nadzorcze lub zastosować określone środki nadzorcze, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności mając na uwadze art. 110y Ustawy o obrocie.

2.3 Obszary podlegające ocenie nadzorczej

Komisja poddaje ocenie cztery główne obszary: Analiza Modelu Biznesowego, Zarządzanie, Adekwatność Kapitałowa, Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania.

Ocena poszczególnych obszarów służy określeniu aktualnego oraz potencjalnego przyszłego stopnia zagrożenia stabilności domu maklerskiego w związku z:

- przyjętym modelem biznesowym, w tym zdolnością do generowania wyników finansowych zapewniających stabilne funkcjonowanie domu maklerskiego w perspektywie 12 miesięcy;
- potencjalnymi zmianami aktualnego modelu biznesowego wynikającymi z realizacji decyzji strategicznych lub zmian otoczenia rynkowego w perspektywie 3 lat;

- dostosowaniem wewnętrznych mechanizmów zarządzania i kontroli do profilu ryzyka, modelu biznesowego oraz skali i złożoności działalności;
- dostosowaniem wewnętrznych mechanizmów zarządzania i kontroli do obowiązujących przepisów prawa, wytycznych oraz stanowisk właściwych organów mających zastosowanie w tym zakresie;

- poziomem i strukturą funduszy własnych w stosunku do ponoszonego ryzyka oraz jakości zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka;

- poziomem i strukturą zasobów płynności w stosunku do ponoszonego ryzyka oraz jakości zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka.

Szczegółowe kryteria oceny poszczególnych obszarów zostały opisane w rozdziale 3 niniejszej metodyki.

2.4 Podstawowy model nadania oceny nadzorczej

1. Każdy obszar podlegający ocenie nadzorczej oceniany jest według szczegółowych kryteriów, opisanych w rozdziale 3 niniejszej metodyki.
2. Poszczególne elementy w obszarach oceniane są wg 7-stopniowej skali: 1; 1,5; 2; 2,5; 3; 3,5; 4, gdzie 1 jest oceną najlepszą, zaś 4 jest oceną najgorszą.
3. Oceny poszczególnych obszarów są wypadkową ocen częściowych i nadawane są z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.
4. Końcowa ocena nadzorcza jest wypadkową ocen poszczególnych obszarów i nadawana jest również z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.
5. Zasady agregacji ocen przedstawia rozdział 4 niniejszej metodyki.
6. Niezależnie od zasad agregacji, oceny poszczególnych elementów, obszarów oraz ocena końcowa podlegają weryfikacji pod względem zaistnienia dodatkowych czynników korygujących, opisanych w rozdziale 3 niniejszej metodyki lub wystąpienia szczególnych przesłanek wynikających z informacji na temat prowadzonej przez podmiot działalności.
7. Oceny poszczególnych obszarów oraz ocena końcowa podlegają konwersji na czterostopniową skalę punktową zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 3. Skala ocen BION.

Ocena obszaru przed konwersją	[1,00 – 1,75)	[1,75 – 2,75)	[2,75 – 3,75)	[3,75 – 4,00]
Ocena obszaru wg skali punktowej	1	2	3	4

8. Oceny poszczególnych obszarów oraz ocena końcowa podlegają interpretacji zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 4 niniejszej metodyki.

Ogólny schemat procesu nadawania oceny nadzorczej został przedstawiony w poniższej tabeli:

Tabela 4. Schemat procesu nadawania oceny BION.

Źródło Danych			
Kwestionariusz BION	Procedury i raporty wewnętrzne	Spotkania z podmiotem, wizyta nadzorcza lub kontrola	Informacje z innych jednostek organizacyjnych UKNF
Zalecenia pokontrolne	Informacje z nadzoru bieżącego, monitorowanie kluczowych wskaźników ryzyka	Sprawozdawczość ostrożnościowa i finansowa	Informacje z innych źródeł zewnętrznych
Obszary podlegające ocenie nadzorczej			
Analiza Modelu Biznesowego	Zarządzanie	Adekwatność Kapitałowa	Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Koncentracja ▪ Pozycja konkurencyjna ▪ Planowanie finansowe i strategiczne ▪ Wynik finansowy ▪ Działalność sprzedażowa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zarządzanie domem maklerskim ▪ Narzędzia zarządzania i kontroli ryzyka ▪ Proces szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych (ICARAP) ▪ Sprawozdawczość 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom adekwatności kapitałowej ▪ Ryzyko dla klienta ▪ Ryzyko dla rynku ▪ Ryzyko dla firmy ▪ Ryzyka niepokryte przez RtC, RtM i RtF (w tym ryzyko kredytowe i ryzyko operacyjne) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poziom zasobów płynności i finansowania ▪ Ryzyko płynności i finansowania

Ustalenie wag dla poszczególnych obszarów			
W1	W2	W3	W4
Nadanie ocen wstępnych przez analityków dla poszczególnych obszarów zgodnie z kryteriami oceny			
O1	O2	O3	O4
Weryfikacja ocen na okoliczność zaistnienia dodatkowych czynników korygujących			
O1 +/- k = O1k	O2 +/- k = O2k	O3 +/- k = O3k	O4 +/- k = O4k
Ustalenie proponowanej oceny końcowej zgodnie z algorytmem			
$W1 \times O1k + W2 \times O2k + W3 \times O3k + W4 \times O4k = \text{ocena wstępna (OW)}$			
Dodatkowe korekty oceny			
$OW +/- k = OWk$			
Konwersja ocen wstępnych (O1k, O2k, O3k, O4k, OWk) na skalę punktową i nadanie ocen końcowych			
Oceny czterech głównych obszarów, Ocena końcowa			

3. Kryteria oceny poszczególnych obszarów

3.1 Kryteria ogólne

W procesie badania i oceny nadzorczej uwzględniane są kryteria zawarte w § 24 Rozporządzenia BION. Na końcową ocenę nadzorczą wpływ mają oceny czterech głównych obszarów:

- 1) Analiza Modelu Biznesowego
- 2) Zarządzanie
- 3) Adekwatność Kapitałowa
- 4) Adekwatność zasobów płynności i finansowania.

Poniżej scharakteryzowano kryteria ogólne uwzględniane podczas analizy wszystkich obszarów, natomiast w kolejnych sekcjach scharakteryzowano kryteria specyficzne uwzględniane w ocenie poszczególnych obszarów. Ocena poszczególnych kryteriów jest przeprowadzana przy użyciu dostępnych w UKNF danych historycznych, jak również otrzymanych od domu maklerskiego informacji oraz wyjaśnień dotyczących aktualnej na datę odcięcia sytuacji podmiotu oraz planów i perspektyw domu maklerskiego.

Kryteria ogólne uwzględniane podczas analizy wszystkich polityk, strategii, procedur i planów w zakresie ryzyka:

- adekwatność, spójność i kompletność;
- sposób zatwierdzenia;
- częstotliwość weryfikacji;
- zgodność z przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi;
- stopień wykorzystywania w prowadzonej przez podmiot działalności.

Kryteria ogólne uwzględniane podczas analizy poszczególnych elementów zarządzania ryzykiem obejmują adekwatność, spójność i kompletność:

- procesu identyfikacji istotnych rodzajów ryzyka, w tym m.in.:
  - kryteria istotności;
  - częstotliwość identyfikacji;

- wrażliwość procesu na nowe rodzaje ryzyka, znaczące zmiany w strategii i planach działania oraz w otoczeniu domu maklerskiego;
- skuteczność procesu;
- złożoność działalności domu maklerskiego, generującej dane ryzyko;
- procesu pomiaru lub szacowania ryzyka, w tym m.in.:
  - zgodność procedur kalkulacji wymogu kapitałowego i dot. płynności z przepisami prawa;
  - dostosowanie do profilu ryzyka i skali działalności domu maklerskiego;
  - częstotliwość pomiaru lub szacowania ryzyka;
  - częstotliwość i sposób weryfikacji procesu pomiaru lub szacowania ryzyka;
  - sposób dokumentacji;
  - adekwatność, spójność i kompletność procesu przeprowadzania testów warunków skrajnych dla danego rodzaju ryzyka:
    - dopasowanie założeń do profilu, skali i poziomu złożoności ryzyka;
    - dotkliwość przyjętych scenariuszy/założeń;
    - regularność przeprowadzania;
    - częstotliwość aktualizacji;
- procesów monitorowania, ograniczania i kontroli ryzyka, w tym m.in.:
  - przyjęte mechanizmy monitorowania ryzyka (np. analiza kluczowych wskaźników ryzyka);
  - limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka domu maklerskiego:
    - częstotliwość aktualizacji limitów, monitorowania przekroczeń limitów, raportowania przekroczeń limitów, weryfikacji limitów;
    - dopasowanie wielkości limitów do ogólnego poziomu ryzyka domu maklerskiego;
    - poziom limitów wewnętrznych;
    - postępowanie w przypadku przekroczeń limitów;
    - sposób zatwierdzenia limitów;
  - sprawozdawczość wewnętrzna dla Kierownictwa¹ odnośnie ryzyka:
    - kompletność systemu informacji zarządczej;
    - częstotliwość, rzetelność, zakres i forma przekazywania informacji;
  - dostępność danych na potrzeby monitorowania i kontroli ryzyka;
  - uwzględnienie w ramach systemu zarządzania ryzykiem czynników ESG (czynników środowiskowych, społecznych oraz ładu korporacyjnego).

Kryteria ogólne uwzględniane w przypadku, gdy dom maklerski wchodzi w skład grupy kapitałowej:

- adekwatność, spójność i kompletność systemu nadzoru nad ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych;
- sposób identyfikacji i uwzględniania wpływu działalności podmiotów dominujących na ryzyko ponoszone przez dom maklerski;
- adekwatność, spójność i kompletność procesu kontroli ryzyka w podmiotach należących do grupy firm inwestycyjnych;

---

¹ Rozumianego jako Rada Nadzorcza, Zarząd, wyspecjalizowane komitety, pracownicy na kluczowych stanowiskach

- spójność i stopień integracji systemu zarządzania ryzykiem w domu maklerskim z odpowiednimi systemami podmiotów dominujących lub zależnych, które podlegają obowiązkom określonym w Rozporządzeniu IFR;
- oceny nadzorcze innych podmiotów nadzorowanych należących do grupy kapitałowej (uwzględniane w ocenie obszaru Zarządzanie);
- adekwatność wdrożonych przez dom maklerski procedur zarządzania ryzykiem, w tym odpowiednich procedur sprawozdawczych i księgowych, zapewniających efektywną identyfikację, pomiar, monitoring i kontrolę transakcji dokonywanych z podmiotami wchodzącymi w skład grupy kapitałowej.

3.2 Kryteria szczegółowe

3.2.1 Analiza Modelu Biznesowego

Kryteria specyficzne uwzględniane w ocenie modelu biznesowego:

- Koncentracja – stopień koncentracji przychodów oraz pozycji bilansowych i pozabilansowych, związanych z klientami, sektorami, obszarami geograficznymi.
- Pozycja konkurencyjna – aktualna pozycja konkurencyjna oraz oczekiwane zmiany w otoczeniu biznesowym.
- Planowanie finansowe i strategiczne – adekwatność, wiarygodność założeń, ryzykowność, wykonalność.
- Wynik finansowy – wartość i stabilność przychodów w kontekście apetytu na ryzyko oraz struktury finansowania.
- Działalność sprzedażowa – skala oraz charakterystyka prowadzonej przez dom maklerski działalności sprzedażowej ze szczególnym uwzględnieniem możliwego wystąpienia agresywnego modelu działania w tym zakresie przez domy maklerskie.
- Specyfika działalności – w szczególności główne linie biznesowe i produktowe, funkcjonowanie w ramach grupy kapitałowej oraz prowadzenie działalności za pośrednictwem agentów firmy inwestycyjnej.

3.2.2 Zarządzanie

W ocenie obszaru uwzględniane są:

1. Zarządzanie domem maklerskim.
2. Narzędzia zarządzania i kontroli ryzyka.
3. Proces ICARAP.
4. Sprawozdawczość.

3.2.2.1 Zarządzanie domem maklerskim.

Struktura i rozwiązania organizacyjne:

- Adekwatność struktury organizacyjnej do profilu ryzyka i działalności:
  - adekwatność struktury organizacyjnej do skali i zakresu działalności domu maklerskiego;
  - adekwatność, spójność i kompletność zależności organizacyjnych, sposobu raportowania oraz efektywność nadzoru nad jednostkami organizacyjnymi;
  - skala i częstotliwość zmian organizacyjnych i technologicznych.
- Adekwatność, spójność i kompletność przyjętej w domu maklerskim polityki kadrowej:
  - kompetencje kierownictwa i kluczowych pracowników;
  - spójność polityki kadrowej z przyjętą strategią, charakterem działalności oraz poziomem ryzyka kadrowego.
- System informacji zarządczej.

Kompetencje Zarządu, Rady Nadzorczej, system zarządzania:

- Dostosowanie do przepisów prawa składu Zarządu i Rady Nadzorczej
  - adekwatność liczebności Zarządu i Rady Nadzorczej do skali działania i profilu ryzyka domu maklerskiego.
- Adekwatność kwalifikacji (wykształcenie i doświadczenie) członków Zarządu i Rady Nadzorczej do przydzielonego zakresu odpowiedzialności oraz skali działania i profilu ryzyka domu maklerskiego.
- Spójność i precyzyjność określenia obowiązków, zakresu odpowiedzialności oraz podziału uprawnień poszczególnych członków Zarządu.
- Kompletność katalogu kluczowych systemów i procesów będących podstawą opracowania planów ciągłości działania i ustanowienia mechanizmów kontrolnych.
- Adekwatność alokacji zasobów do realizowanych celów.
- Efektywność nadzoru nad podmiotami zależnymi.
- Skuteczność nadzoru Rady Nadzorczej nad działalnością Zarządu.

Ocena w zakresie relacji z klientami:

Ocena trendów w zakresie liczby i istotności skarg składanych do Podmiotu oraz działań podejmowanych w celu minimalizacji wystąpienia zdarzeń, które były powodem składanych skarg, w tym z wykorzystaniem informacji na temat skarg klientów składanych do UKNF, a także wynikające z nadzoru bieżącego i kontroli informacje dotyczące kształtowania się relacji z klientami.

Współpraca z nadzorem:

Jakość, rzetelność, terminowość i aktualność informacji przekazywanych do UKNF.

Przestrzeganie innych regulacji:

Stosowanie się do opinii i zaleceń biegłych rewidentów, kontroli wewnętrznej, audytorów wewnętrznych, jednoosobowego stanowiska/komórki nadzoru zgodności działalności z prawem, stanowisk oraz wytycznych KNF.

3.2.2.2 Narzędzia zarządzania i kontroli ryzyka

Organizacja systemu zarządzania ryzykiem i jednostka realizująca funkcję zarządzania ryzykiem:

Solidność i przejrzystość struktury organizacyjnej, w tym oddzielenie funkcji operacyjnych od funkcji zarządzania ryzykiem oraz identyfikacja potencjalnych konfliktów interesów w tym zakresie.

- Zaangażowanie i działania podejmowane przez Zarząd i Radę Nadzorczą w zakresie zarządzania ryzykiem.
- Istotność analizy ryzyka w procesie podejmowania decyzji biznesowych.
- Kompletność, przejrzystość, adekwatność i skuteczność procedur wewnętrznych i obiegu informacji.

- Zgodność działań podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem z obowiązującymi przepisami prawa i przyjętymi regulacjami wewnętrznymi.
- Zaangażowanie jednostek w proces kontroli ryzyka (jednostki biznesowe - samokontrola, jednostka realizująca funkcję zarządzania ryzykiem, kontrola wewnętrzna, audyt wewnętrzny, nadzór zgodności działalności z prawem).
- Ramy funkcjonowania jednostki realizującej funkcję zarządzania ryzykiem obejmujące w szczególności jej umiejscowienie w strukturze organizacyjnej, zakres obowiązków i odpowiedzialność ich wykonywania.
- Udział jednostki realizującej funkcję zarządzania ryzykiem w kluczowych dla domu maklerskiego procesach, w tym w podejmowaniu decyzji biznesowych oraz zaangażowanie w bieżące funkcjonowanie domu maklerskiego.
- Kompletność obszarów (linii biznesowych) objętych systemem zarządzania ryzykiem.
- Adekwatność, kompleksowość, efektywność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.
- Ramy funkcjonowania komitetu do spraw ryzyka.
- Kompletność planu ciągłości działania, uwzględnienie w planie wszystkich kluczowych procesów.
- Adekwatność przyjętych procedur dotyczących wprowadzania nowych produktów.

Narzędzia kontroli ryzyka:

- Kontrola wewnętrzna – adekwatność, efektywność, spójność i kompletność systemu kontroli wewnętrznej, w tym: zgodność z regulacjami wewnętrznymi oraz przepisami prawa, kompetencje osób zaangażowanych w przeprowadzanie kontroli wewnętrznych, zakres czynności, realizacja zaleceń.
- Audyt wewnętrzny – adekwatność, efektywność, spójność i kompletność systemu audytu wewnętrznego, w tym: kompetencje osób zaangażowanych w przeprowadzanie audytu wewnętrznego, zakres czynności, realizacja zaleceń, zgodność z regulacjami wewnętrznymi oraz przepisami prawa.
- Nadzór zgodności działalności z prawem – organizacja systemu, w tym sposób uwzględnienia rodzaju i zakresu działalności prowadzonej przez firmę inwestycyjną, w tym sposób zapewnienia niezależności komórce nadzoru zgodności działalności z prawem, działania podejmowane w ramach systemu oraz jego skuteczność.

Apetyt na ryzyko:

- Sposób określania i zatwierdzania apetytu na ryzyko.
- Efektywność, kompleksowość i aktualność apetytu na ryzyko.
- Spójność z ogólną strategią podmiotu, procesami zarządzania i kontroli ryzyka, procesem ICARAP, procesami planowania, zasobami kapitałowymi i zasobami płynności i finansowania.

Limity wewnętrzne:

- Adekwatność, racjonalność i spójność limitów z przyjętym apetytem na ryzyko.
- System aktualizacji limitów wewnętrznych.
- Naruszenia limitów wewnętrznych.

Testy warunków skrajnych:

- Zintegrowanie testów warunków skrajnych z systemem zarządzania ryzykiem i procesem ICARAP.
- Zaangażowanie Zarządu i Rady Nadzorczej w proces przeprowadzania i weryfikację wyników testów warunków skrajnych.
- Wpływ wyników testów warunków skrajnych na podejmowanie decyzji biznesowych.

3.2.2.3 Proces ICARAP

Zgodnie z art. 110e Ustawy o obrocie dom maklerski jest obowiązany szacować kapitał wewnętrzny w celu ustanowienia całkowitego wymaganego poziomu kapitału na pokrycie istotnych zidentyfikowanych rodzajów i skali ryzyka występujących w ramach prowadzonej działalności oraz innych istotnych rodzajów ryzyka mogących wystąpić w przyszłości oraz opracować i wdrożyć odpowiednie, skuteczne i kompletne strategie i procedury służące do oszacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego. Dom maklerski jest również zobowiązany do oszacowania kwoty aktywów płynnych niezbędnych do pokrywania bieżących i przyszłych potrzeb płynnościowych na poziomie gwarantującym ciągłość rozliczeń oraz brak zakłóceń w bieżącej działalności.

Zgodnie z treścią Rozdziału 3 Rozporządzenia BION proces szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych powinien opierać się na wynikach oceny ryzyka. Wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej i aktywów płynnych uwzględnia czynniki ilościowe (wyniki szacowania kapitału, aktywów płynnych za pomocą przyjętych metod) i jakościowe, w szczególności w zakresie danych wejściowych i wyników szacowania kapitału przy zastosowaniu przyjętych metod.

Kryteria uwzględniane w ocenie Procesu ICARAP:

- Adekwatność przyjętych procedur w zakresie uznawania ryzyka za istotne.
- Adekwatność przyjętych procedur w zakresie identyfikacji ryzyka przy wprowadzaniu nowych produktów/transakcji.
- Uwzględnienie podejścia perspektywnego w przyjętych procedurach ICARAP, w tym uwzględnienie planów strategicznych domu maklerskiego i czynników makroekonomicznych.
- Racjonalność i kompletność oceny istotności ryzyk i czynników istotnych.
- Adekwatność, spójność i kompletność metod szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych:
  - stopień sformalizowania procedur kalkulacji kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych;
  - częstotliwość przeglądu procedury dotyczącej szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych;
  - niezależna weryfikacja procesu szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych przez komórkę audytu wewnętrznego;
  - wykorzystanie informacji uzyskanych w ramach szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych do podejmowania decyzji biznesowych.

- Adekwatność, spójność i kompletność procesu alokacji kapitału wewnętrznego:
  - ostrożność i rzetelność w odniesieniu do szacowania dostępnych i przyszłych zasobów finansowych;
  - stosowanie limitów operacyjnych/miar rentowności w oparciu o alokowany kapitał wewnętrzny;
  - racjonalność przyjętego docelowego poziomu kapitału.
- Adekwatność, spójność i kompletność procesu szacowania poziomu aktywów płynnych:
  - ostrożność i rzetelność w odniesieniu do szacowania dostępnych i przyszłych zasobów finansowych;
  - uwzględnienie wyników testów warunków skrajnych w oszacowaniu odpowiedniego poziomu aktywów płynnych.
- Poziom kontroli jakości i poprawności procesu szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych.
- Adekwatność, spójność i kompletność systemu informacji zarządczej w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych.
- Adekwatność, spójność i kompletność procesu planowania i zarządzania kapitałowego (w tym awaryjnych planów kapitałowych): adekwatność terminów sporządzania, aktualizacji i szczebli zatwierdzania planów, jak również jakość procedur w zakresie planowania kapitałowego.
- Adekwatność, spójność i kompletność procesu planowania i zarządzania płynnościowego (w tym awaryjnych planów płynności): adekwatność terminów sporządzania, aktualizacji i szczebli zatwierdzania planów, jak również jakość procedur w zakresie planowania płynnościowego.

3.2.2.4 Sprawozdawczość

Kryteria uwzględniane w ocenie obszaru Sprawozdawczość:

- Sprawozdawczość finansowa i ostrożnościowa – jakość, terminowość przekazywania, zgodność z przepisami prawa w zakresie sprawozdawczości finansowej, sprawozdawczości ostrożnościowej oraz sprawozdawczości w zakresie działalności sprzedażowej, w tym m.in.: sprawozdań finansowych (z uwzględnieniem opinii biegłego rewidenta), sprawozdań dotyczących adekwatności kapitałowej, sprawozdań miesięcznych.
- Ujawnienia – jakość i zgodność z przepisami prawa ujawnianych informacji, w tym m.in.: informacji ujawnianych zgodnie z częścią szóstą Rozporządzenia IFR.

3.2.3 Adekwatność kapitałowa

W ocenie obszaru uwzględniane są:

1. Poziom adekwatności kapitałowej.
2. Ryzyko dla klientów.
3. Ryzyko dla rynku.

4. Ryzyko dla domu maklerskiego.
5. Ryzyka niepokryte przez RtC, RtM i RtF.

W kolejnych sekcjach zostały scharakteryzowane szczegółowe kryteria oceny.

3.2.3.1 Poziom adekwatności kapitałowej

Kryteria uwzględniane w ocenie poziomu adekwatności kapitałowej:

- Poziom współczynników kapitałowych: współczynnika kapitału podstawowego Tier I, współczynnika kapitału Tier I, współczynnika funduszy własnych, określonych w art. 9 ust. 1 rozporządzenia IFR.
- Poziom funduszy własnych w porównaniu do kapitału wewnętrznego.
- Adekwatność kapitału wewnętrznego w stosunku do ponoszonego ryzyka.
- Poprawność kalkulacji funduszy własnych oraz, w stosownych przypadkach, poprawność kalkulacji funduszy własnych opartych na stałych kosztach pośrednich.
- Wyniki nadzorczych testów warunków skrajnych.
- Planowanie kapitałowe – wiarygodność założeń, skuteczność oraz wpływ realizacji planów kapitałowych i awaryjnych planów kapitałowych na utrzymanie stabilności domu maklerskiego.

3.2.3.2 Ryzyko dla klientów (RtC)

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z poziomem ryzyka:

- Poziom apetytu na ryzyko związany z ryzykiem dla klientów uwzględniający model biznesowy domu maklerskiego.
- Udział współczynnika RtC w kwocie łącznego wymogu opartego na współczynniku K.
- Prognozowany poziom RtC.
- Specyfika, skala i struktura pozycji bilansowych i pozabilansowych domu maklerskiego związanych z klientami.
- Wartość aktywów i rodzaje aktywów w zarządzaniu.
- Rodzaje strategii inwestycyjnych w ramach usługi zarządzania aktywami.
- Profil klientów, których aktywa objęte są usługą zarządzania aktywami.
- Wartość środków pieniężnych klientów przechowywanych przez dom maklerski w poszczególnych walutach.
- Rodzaje i wartość aktywów zabezpieczonych i objętych administrowaniem.
- Prowadzenie działalności depozytariusza.
- Wartość obsługiwanych zleceń klientów.
- Rodzaj i specyfika zleceń klientów.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka:

- Posiadanie odpowiednich strategii ryzyka zatwierdzonych przez organy podmiotu, które uwzględniają działalność w ramach zarządzania aktywami, przechowywania środków pieniężnych oraz aktywów klientów i zarządzania przepływami środków pieniężnych.
- Odpowiedniość struktury organizacyjnej pozwalającej na efektywne świadczenie usług klientom, zapewniającej odpowiednie zasoby kadrowe i rozwiązania techniczne.
- Posiadanie odpowiednich mechanizmów kontroli.
- Posiadanie jasno zdefiniowanych polityk i procedur identyfikacji, zarządzania, pomiaru i kontroli ryzyka operacyjnego w ramach RtC.

3.2.3.3 Ryzyko dla rynku (RtM)

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z poziomem ryzyka:

- Natura i złożoność pozycji domu maklerskiego podlegających RtM.
- Charakter i struktura ekspozycji, w tym m.in.: wielkość i skład portfela handlowego oraz rynki, w ramach których prowadzona jest działalność.
- Poziom zysków z działalności na własny rachunek, udział przychodów z działalności w ramach portfela handlowego w zysku ogółem domu maklerskiego.
- Poziom koncentracji ryzyka rynkowego.
- Strategia domu maklerskiego w zakresie portfela handlowego.
- Poziom apetytu na ryzyko rynkowe.
- Poziom limitów inwestycyjnych.
- Odpowiedniość stosowanych metod wyceny wg. wartości godziwej.
- Ryzyko modeli.
- Udział wymogu RtM w kwocie łącznego wymogu opartego na współczynniku K.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka:

- Polityki, strategie i procedury w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, zapewniające zgodność z obowiązującymi przepisami i zatwierdzenie tych dokumentów przez organ zarządzający oraz uwzględniające zasady w zakresie identyfikacji, pomiaru lub szacowania, monitorowania oraz ograniczania i kontroli ryzyka oraz ustanowienia odpowiednich limitów w ramach systemu zarządzania ryzykiem.
- Strategia w zakresie ryzyka rynkowego uwzględnia apetyt na ryzyko rynkowe.
- Odpowiedniość struktury organizacyjnej.
- Posiadanie przez dom maklerski odpowiednich zasobów kadrowych i technicznych do monitorowania, zarządzania, pomiaru i kontroli RtM.

3.2.3.4 Ryzyko dla domu maklerskiego (RtF)

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z poziomem ryzyka:

- Udział wymogu RtF w porównaniu do kwoty łącznego wymogu opartego na współczynniku K.
- Prognozowany poziom współczynnika K dla ryzyka dla domu maklerskiego.
- Kwota strat operacyjnych.
- Wolumen i wartość transakcji dokonanych na własny rachunek domu maklerskiego.
- Rynki, na których były dokonywane transakcje na własny rachunek.
- Poziom koncentracji związanej z ekspozycjami wobec jednego kontrahenta lub grupy powiązanych kontrahentów.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka:

- Zasady zarządzania ryzykiem koncentracji wobec pojedynczego kontrahenta, grupy powiązanych kontrahentów, kontrahentów działających w tym samym sektorze, regionie geograficznym, prowadzących taką samą działalność.
- System limitów wewnętrznych w zakresie ryzyka koncentracji.

3.2.3.5 Ryzyka niepokryte przez RtC, RtM oraz RtF

Ryzyka niepokryte przez RtC, RtM oraz RtF – pozostałe rodzaje ryzyka w działalności domu maklerskiego niepokryte lub niepokryte w pełni przez wymogi IFR, które mają lub mogą mieć istotne znaczenie dla stabilnego funkcjonowania domu maklerskiego. W szczególności takie ryzyka w działalności domu maklerskiego stanowią: ryzyko operacyjne, ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe w portfelu niehandlowym (ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej), inne ryzyka identyfikowane jako istotne przez dom maklerski lub Komisję.

3.2.3.5.1 Ryzyko kredytowe

W ocenie ryzyka uwzględniane są kryteria związane z poziomem ryzyka oraz kryteria związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z poziomem ryzyka:

- Charakter i struktura aktywów oraz pozycji pozabilansowych, w tym m.in.: jakość ekspozycji.
- Struktura wiekowa należności, poziom ekspozycji przeterminowanych.
- Poziom odpisów aktualizujących wartość aktywów.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka:

- Polityki, strategie i procedury w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym m.in. zgodność z obowiązującymi przepisami.
- Odpowiedniość struktury organizacyjnej.
- Proces identyfikacji, pomiaru lub szacowania, monitorowania oraz ograniczania i kontroli ryzyka, w tym m.in.: zasady monitorowania ekspozycji, sposób uwzględnienia ryzyka koncentracji, ryzyka rezydualnego, transakcji sekurytyzacyjnych, metody ograniczania ryzyka kredytowego i kredytowego kontrahenta oraz adekwatność, spójność i kompletność zasad dywersyfikacji ekspozycji kredytowych.

3.2.3.5.2 Ryzyko operacyjne

W ocenie ryzyka uwzględniane są kryteria związane z poziomem ryzyka oraz kryteria związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka. Ocena ryzyka operacyjnego uwzględnia również ryzyko modeli.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z poziomem ryzyka:

- Skala działalności i struktura organizacyjna domu maklerskiego.
- Charakter ekspozycji na ryzyko operacyjne, w tym występowanie zdarzeń operacyjnych (częstotliwość, charakter i poziom strat oraz ich wpływ na wartość i stabilność wyniku finansowego).
- Skargi klientów.
- Zgłoszenia dotyczące nieprawidłowości w prowadzonej działalności przekazane do UKNF.
- Naruszenia regulacji wewnętrznych.
- Wykorzystywane aplikacje i systemy IT, w tym m.in.: ich jakość, bezpieczeństwo, skala i częstotliwość awarii, poziom zabezpieczenia na wypadek awarii.
- Rotacja pracowników na kluczowych stanowiskach oraz jej wpływ na funkcjonowanie domu maklerskiego.
- Działalność podmiotów zależnych i powiązanych.
- Czynności powierzone podmiotom trzecim.
- Stopień skomplikowania stosowanych modeli i ich wpływ na działalność domu maklerskiego.
- Zagrożenia zewnętrzne.

Kryteria uwzględniane w ocenie ryzyka, związane z jakością zarządzania i mechanizmów kontroli ryzyka:

- Polityki, strategie i procedury w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym m.in.: polityka kadrowa, plany utrzymania ciągłości działania oraz plany awaryjne służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności domu maklerskiego i ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych

i zewnętrznych mogących poważnie zakłócić tę działalność, zgodność z obowiązującymi przepisami.

- Odpowiedniość struktury organizacyjnej.
- Proces identyfikacji, pomiaru lub szacowania, monitorowania oraz ograniczania i kontroli ryzyka, w tym m.in.: model identyfikacji i monitorowania strat z tytułu ryzyka operacyjnego, stopień zabezpieczania przed czynnikami powodującymi zdarzenia operacyjne, kalkulacja ekspozycji na ryzyko.

3.2.4 Adekwatność zasobów płynności i finansowania

Kryteria uwzględniane w ocenie obszaru dotyczą zarówno poziomu ryzyka płynności i finansowania oraz jakości zarządzania i mechanizmów kontroli, jak również poziomu zasobów płynności i finansowania.

Kryteria uwzględniane w ocenie Adekwatności zasobów płynności i finansowania:

- Struktura pozycji bilansowych i pozabilansowych, w tym m.in.: zapadalność aktywów oraz zobowiązań, ograniczenia w zakresie zbywalności aktywów.
- Stabilność i dostępność źródeł finansowania.
- Poziom dywersyfikacji źródeł finansowania.
- Struktura źródeł finansowania.
- Skuteczność stosowanych instrumentów ograniczania ryzyka utraty płynności, w tym systemu limitów płynnościowych.
- Adekwatność przyjętych zasad identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka utraty płynności oraz raportowania o tym ryzyku, uwzględniających bieżące i przewidywane istotne przepływy pieniężne dotyczące aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych oraz możliwe skutki wystąpienia ryzyka utraty reputacji.
- Poziom dostępnych aktywów płynnych w porównaniu do oszacowanego poziomu aktywów płynnych.
- Adekwatność oszacowanych aktywów płynnych w stosunku do ponoszonego ryzyka płynności.
- Uwzględnienie w poziomie aktywów płynnych aktualnie występujących czynników ryzyka np. utrudnień w dostępie do rynków, braku płynności niektórych rynków, instrumentów.
- System zarządzania ryzykiem utraty płynności dostosowany do linii biznesowych, walut, funkcjonowania oddziałów i podmiotów zależnych domu maklerskiego, a także proporcjonalny do charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności, profilu ryzyka i apetytu na ryzyko domu maklerskiego.
- Metody identyfikacji, monitorowania i kontroli źródeł finansowania.
- Poziom ryzyka płynności w różnych horyzontach czasowych.
- Wpływ przepływów pieniężnych pomiędzy domem maklerskim a podmiotami należącymi do jego grupy kapitałowej, w tym również podmiotami zależnymi, na płynność domu maklerskiego.
- Wpływ ryzyka kredytowego na ryzyko utraty płynności.

- Wpływ sytuacji finansowej domu maklerskiego na poziom ryzyka płynności, w tym utrzymywania źródeł finansowania.
- Uwzględnienie w pomiarze ryzyka płynności istotnych pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz podziału na główne waluty.
- Zasady dokonywania rozróżnienia pomiędzy aktywami stanowiącymi zabezpieczenie zobowiązań a aktywami wolnymi od obciążeń.
- Adekwatność przyjętych zasad w zakresie monitorowania ryzyka płynności, w szczególności możliwości upłynnienia posiadanych aktywów.
- Adekwatność i kompletność przyjętego awaryjnego planu płynności.
- Regularność przeglądów i aktualizacji awaryjnego planu płynności.

3.3 Dodatkowe czynniki korygujące ocenę

1. Posiadanie przez dom maklerski o wysokim profilu ryzyka jedynie wysokich współczynników kapitałowych/wysokiej nadwyżki funduszy własnych nad poziomem kapitału wewnętrznego, przy braku innych mechanizmów zabezpieczających ryzyko w działalności podmiotu, nie powinno, co do zasady, prowadzić do nadania oceny nadzorczej 1.
2. Jeżeli dom maklerski naruszył wymogi ostrożnościowe w przeciągu 12 miesięcy poprzedzających datę nadania oceny nadzorczej, to ocena obszaru Adekwatność kapitałowa nie może być lepsza niż 3,00, a ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 2,50.
3. Jeżeli dom maklerski naruszył wymogi w zakresie płynności w przeciągu 12 miesięcy poprzedzających datę nadania oceny nadzorczej, to ocena obszaru Adekwatność zasobów płynności i finansowania nie może być lepsza niż 3,00, a ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 2,50.
4. Jeżeli dom maklerski uporczywie lub wielokrotnie naruszał wymogi ostrożnościowe lub wymogi w zakresie płynności w przeciągu 24 miesięcy poprzedzających datę nadania oceny nadzorczej, to wskazana w pkt 2 i 3 ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 3,00.
5. Dom maklerski, w przypadku którego wdrożony proces szacowania kapitału wewnętrznego i aktywów płynnych nie stanowi integralnej części systemu zarządzania domem maklerskim oraz nie jest uwzględniany podczas podejmowania decyzji zarządczych, otrzymuje ocenę obszaru Zarządzanie nie lepszą niż 2,50.
6. Jeżeli w skład Zarządu wchodzi osoby, które w opinii organu nadzoru nie dają rękojmi prowadzenia spraw domu maklerskiego w sposób należyty, to ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 3,00.
7. Jeżeli dom maklerski dokonał wypłaty dywidendy bądź wypłaty z kapitału niezgodnych ze stanowiskiem KNF dot. wypłaty dywidendy, bądź dokonane wypłaty powodują ryzyko naruszenia norm adekwatności kapitałowej to ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 3,00.
8. Jeżeli badanie rocznego sprawozdania finansowego domu maklerskiego, jest przeprowadzane przez tego samego kluczowego biegłego rewidenta przez okres dłuższy

- niż 5 lat, to ocena elementu Sprawozdawczość finansowa nie może być lepsza niż 3, a ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 2,50.
9. Jeśli biegły rewident wydał opinię z zastrzeżeniem do sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie, to ocena elementu Sprawozdawczość finansowa i ostrożnościowa wynosi 4 oraz ostateczna ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 3,50.
  10. Jeśli biegły rewident wydał opinię do sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie z objaśnieniem/uwagą, która w opinii organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego, to ocena elementu Sprawozdawczość finansowa i ostrożnościowa nie może być wyższa niż 3 oraz ostateczna obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 2,50.
  11. Jeżeli w domu maklerskim występują powiązania personalne pomiędzy uczestnikami procesów decyzyjnych, które mogą prowadzić do konfliktu interesów, to ocena obszaru Zarządzanie nie może być lepsza niż 3,00.

4. OCENA NADZORCZA

4.1 Agregacja ocen poszczególnych obszarów

Ramowe zasady agregacji ocen

1. Agregacja ocen odbywa się w oparciu o wagi ustalone dla poszczególnych obszarów, podobszarów i elementów podlegających ocenie.
2. Poszczególne obszary mają następujące stałe wagi:
  - Analiza Modelu Biznesowego – 10%.
  - Zarządzanie – 50%.
  - Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania oraz Adekwatność Kapitałowa – 40%.
3. W zakresie obszarów Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania oraz Adekwatność Kapitałowa wagi dla podobszarów ustalane są przy uwzględnieniu zakresu i skali prowadzonej przez podmiot działalności, w szczególności uwzględniając strukturę przychodów domu maklerskiego.

Przykładowa ocena nadzorcza

Założmy, że dom maklerski uzyskał następujące oceny obszarów:

Tabela 5. Przykładowa ocena obszarów w BION.

Analiza Modelu Biznesowego	Zarządzanie	Adekwatność Kapitałowa	Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania
2,20	2,03	2,55	1,27

Założmy również, że na podstawie ustaleń, o których mowa w ramowych zasadach agregacji, wagi dla poszczególnych obszarów wynoszą odpowiednio:

- 1) Analiza Modelu Biznesowego – 10%.
- 2) Zarządzanie – 50%.
- 3) Adekwatność Kapitałowa – 32%.
- 4) Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania – 8%.

Założmy, że biegły rewident wydał opinię z zastrzeżeniem do sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie.

Dla analizowanego przykładu, nadanie oceny nadzorczej przedstawia się następująco:

Analiza Modelu Biznesowego	10%	x	2,20	=	0,22	+
Zarządzanie	50%	x	3,50*	=	1,75	+
Adekwatność Kapitałowa	32%	x	2,55	=	0,81	+
Adekwatność Zasobów Płynności i Finansowania	8%	x	1,27	=	0,10	+
Ocena końcowa				=	2,88	

*obszar zarządzanie, któremu nadano ocenę 2,03, nie mógł otrzymać oceny wyższej niż 3,5 z uwagi na wydaną opinię biegłego rewidenta

Końcowa ocena nadzorcza dla domu maklerskiego z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku mieści się w przedziale [2,75 – 3,75), zatem, zgodnie z tabelą zamieszczoną w sekcji 2.4 niniejszej metodyki, końcowa ocena nadzorcza wynosi 3.

Analogicznie, oceny nadzorcze poszczególnych obszarów wynoszą odpowiednio:

- Analiza Modelu Biznesowego – 2.
- Zarządzanie – 3.
- Adekwatność Kapitałowa – 2.
- Adekwatność Płynności i Finansowania – 1.

4.2 Nadanie oceny F

Przesłankami do nadania oceny F jest wykazanie w ramach procesu BION:

- Spełnianie przez podmiot warunków uznania go za instytucję „znajdującą się na progu upadłości lub zagrożoną upadłością” w rozumieniu art. 32 dyrektywy 2014/59/UE transponowanego do prawa krajowego w art. 101 ust. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 2253 z późn. zm.),
- Występowanie bezpośredniego ryzyka zagrażającego w sposób trwały rentowności podmiotu.

Mając na uwadze wytyczne EBA/GL/2015/07 *dotyczące interpretacji różnych okoliczności, w których instytucja jest uznawana za będącą na progu upadłości lub zagrożoną upadłością* wydanymi na mocy art. 32 ust. 6 dyrektywy 2014/59/UE, zgodnie z którymi wykaz obiektywnych przesłanek służących ustaleniu czy dana instytucja jest na progu upadłości lub zagrożona upadłością „nie jest wyczerpujący i powinien zostać otwarty, ponieważ nie można przewidzieć wszystkich okoliczności”, jak również zawarte w ww. wytycznych zastrzeżenie, iż nawet zmaterializowanie się konkretnych przesłanek np. w postaci przekroczenia określonych wskaźników, nie powinno prowadzić do automatycznego stwierdzenia, że instytucja jest na progu upadłości, kierując się zasadą proporcjonalności z uwzględnieniem specyfiki działalności prowadzonej przez domy maklerskie przyjęto następujące kryteria ilościowe, których przekroczenie stanowi **podstawę do rozważenia nadania podmiotowi oceny F**:

- ujemne fundusze własne domu maklerskiego;
- spadek poziomu współczynników kapitałowych lub poziomu funduszy własnych w stosunku do kapitału wewnętrznego domu maklerskiego poniżej wymogów regulacyjnych, o ile nie zostały podjęte działania mające na celu w możliwie krótkim czasie doprowadzenie do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami;
- spadek poziomu kapitału założycielskiego poniżej wymogów regulacyjnych.

Powyższy katalog czynników ma charakter otwarty i możliwe jest nadanie oceny F również w innych przypadkach, które w szczególności będą zagrażać stabilności finansowej

i kapitałowej domu maklerskiego, bądź prowadzić do trwałego zaprzestania regulowania przez niego wymagalnych zobowiązań.

4.3 Graniczna interpretacja ocen

Graniczne interpretacje ocen poszczególnych obszarów oraz końcowej oceny nadzorczej zostały przedstawione w poniższych tabelach:

Tabela 6. Ocena obszaru Analiza Modelu Biznesowego.

Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4
Model biznesowy i strategia stwarzają niskie ryzyko dla zdolności firmy inwestycyjnej do efektywnego działania.	Model biznesowy i strategia stwarzają średnio niskie ryzyko dla zdolności firmy inwestycyjnej do efektywnego działania..	Model biznesowy i strategia stwarzają średnio wysokie ryzyko dla zdolności firmy inwestycyjnej do efektywnego działania..	Model biznesowy i strategia stwarzają wysokie ryzyko dla zdolności firmy inwestycyjnej do efektywnego działania.

Tabela 7. Ocena obszaru Zarządzanie.

Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4
Przyjęte mechanizmy zarządzania wskazują na brak dostrzegalnego zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Niedoskonałości mechanizmów zarządzania wskazują na niski poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Niedoskonałości mechanizmów zarządzania wskazują na średni poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Niedoskonałości mechanizmów zarządzania wskazują na wysoki poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.

Tabela 8. Ocena obszaru Adekwatność Kapitałowa.

Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4
Poziom funduszy własnych wskazuje na brak dostrzegalnego zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę poziom, zarządzanie oraz mechanizmy kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, na które narażony jest dom maklerski.	Poziom funduszy własnych wskazuje na niski poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę poziom, zarządzanie oraz mechanizmy kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, na które narażony jest dom maklerski.	Poziom funduszy własnych wskazuje na średni poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę poziom, zarządzanie oraz mechanizmy kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, na które narażony jest dom maklerski.	Poziom funduszy własnych wskazuje na wysoki poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę poziom, zarządzanie oraz mechanizmy kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, na które narażony jest dom maklerski.

Tabela 9. Ocena obszaru Adekwatność zasobów płynności i Finansowania.

Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4
Pozycja płynności i profil finansowania wskazują na brak dostrzegalnego zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę zarządzanie oraz mechanizmy kontroli ryzyka płynności i ryzyka finansowania.	Pozycja płynności i profil finansowania wskazują na niski poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę zarządzanie oraz mechanizmy kontroli ryzyka płynności i ryzyka finansowania.	Pozycja płynności i profil finansowania wskazują na średni poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę zarządzanie oraz mechanizmy kontroli ryzyka płynności i ryzyka finansowania.	Pozycja płynności i profil finansowania wskazują na wysoki poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego, biorąc pod uwagę zarządzanie oraz mechanizmy kontroli ryzyka płynności i ryzyka finansowania.

Tabela 10. Końcowa ocena nadzorcza.

Ocena 1	Ocena 2	Ocena 3	Ocena 4	Ocena F
Wyniki BION wskazują na brak dostrzegalnego zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Wyniki BION wskazują na niski poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Wyniki BION wskazują na średni poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Wyniki BION wskazują na wysoki poziom zagrożenia stabilności domu maklerskiego.	Podmiot uznaje się za znajdujący się na progu upadłości lub zagrożony upadłością.